

Reumatisk sjukdom

Reumatism är ett samlingsnamn för omkring 200 olika sjukdomar av vilka många är inflammatoriska. En av de vanligaste är ledgångsreumatism (RA) som uppstår när kroppens eget immunförsvar angriper och bryter ned leder. (1)

Medicinsk Forskning -
en investering som alla vinner på

Vilka berörs?

- I Sverige lever omkring 75 000 personer med ledgångsreumatism. Sjukdomen är 2–3 gånger så vanlig bland kvinnor som män och obehandlad riskerar man en kortare livslängd. (1)
- Även unga drabbas av reumatism, så kallad juvenil idiopatisk artrit. Varje år insjuknar mellan 220 och 300 barn. (1)
- En allvarlig reumatisk sjukdom som oftast drabbar yngre kvinnor är Systemisk lupus erythematosus (SLE). I Sverige insjuknar omkring 300 per år och idag lever 6000–7000 personer med SLE. (1)

Vad kostar det?

- Reumatiska sjukdomar leder ofta till omfattande samhällskostnader genom att de drabbade får nedsatt funktionsförmåga. År 2014 uppgick den årliga kostnaden för RA-patienter i Sverige till drygt 4 miljarder kronor. (2) Totalt är kostnaden för RA-patienter 2–3 gånger högre än för den allmänna befolkningen. (3)
- Den årliga totala kostnaden för SLE-patienter beräknas till 1,2 miljarder kronor. Omkring 70% består av indirekta kostnader i form av sjukskrivning och förtidspensionering och mindre än 10% av läkemedelskostnader. (4)
- Trots stora forskningsframsteg svarar 20–30% av RA-patienter inte på nuvarande behandlingar. (5)

Forskning räddar liv

- Genom forskning och utveckling av effektivare behandlingar har överlevnaden i SLE förbättrats dramatiskt. För 60 år sedan dog mer än hälften av patienterna som insjuknade inom 5 år. Idag är 5-årsöverlevnaden över 90%. (6, 7)
- En ovanlig reumatisk sjukdom, där kroppens fina blodkärl angrips, är granulomatös polyangit. Före introduktionen av effektiva behandlingar dog 90% av patienterna inom en 2-årsperiod. Idag är 5-årsöverlevnaden över 70%. (8, 9)
- RA-patienter har en markant ökad risk att drabbas av hjärtkärlsjukdomar. (10) Forskning har visat att de som behandlas med TNF-hämmare, och svarar bra på dessa, inte löper högre risk för hjärtinfarkt än den allmänna befolkningen. (11)

Forskning sparar pengar

- Olika biologiska läkemedel har visat sig ha mycket god effekt på bland annat patienter med RA. Ett exempel på detta är TNF-hämmare där forskning visar att behandling inom 5 år efter sjukdomsdebuten mer än fördubblar chansen att återfå arbetsförmågan, vilket minskar kostnaderna för sjukskrivningar och förtidspensioner. (12)
- Fler patientgrupper förutspås få tillgång till effektiv behandling de närmaste åren då kostnaderna drastiskt sjunkit för ett ökande antal biologiska läkemedel. (13)
- Forskning visar att tidiga insatser är viktiga och arbetsförmågan för nyligen diagnostiserade RA-patienter ökade på lång sikt både för de patienter som erhöll biologiska läkemedel och de patienter som svarade bra på konventionella anti-reumatiska läkemedel. (14)

*Forska!Sverige är en oberoende stiftelse som verkar för att förbättra villkoren för medicinsk forskning och dess tillämpning.
www.forskasverige.se*

Birgitta Jacobsson

Den första advent 1986 vaknar 24-åriga Birgitta och kan knappt ta sig ur sängen. När fötterna nuddar golvet uppstår en outhärdlig smärta. På utsidan ser allting bra ut, men någonting är definitivt fel. Sju månader senare får hon diagnosen ledgångsreumatism. Birgitta har då helt tvingats anpassa sitt liv efter sjukdomen, med 16-18 timmars sömn per dygn, svåra smärtor och sjukskrivning på heltid.

Efter 13 år med mer eller mindre lyckade behandlingsresultat, får Birgitta prova en ny typ av behandling med biologiska läkemedel. Redan tre dagar senare upplever hon en enorm förbättring. Hon vaknar utvilad och kan ta sig ur sin säng på två minuter, något som tidigare tagit upp till en timme. Skillnaden är så fantastisk att Birgitta känner att hon har "fått tillbaka sitt liv" och vågar till och med fria till sin man. Idag kan Birgitta leva ett förhållandevis väl fungerande liv.

Forskningen inom reumatologi har under de senaste årtiondena lett till tidigare diagnoser och effektivare behandlingar mot bland annat RA. Under 1980-talet kunde bara 20 procent av RA-patienterna leva ett normalt liv nio år efter diagnos, 40 procent var uttalat invaliderade. De biologiska läkemedlen har gjort skillnad, men fortfarande är det cirka 30 procent av patienterna som inte svarar på behandlingen och en fortsatt satsning på medicinsk forskning är viktigt.

Jag önskar jag hade satsat mer på medicinsk forskning när jag var statsminister.

– Ingvar Carlsson, tidigare statsminister & en av Forska!Sveriges grundare

För varje krona som används till sjukvård går idag samtidigt 2 öre till medicinsk forskning. 8 av 10 svenskar tycker det är bra att öka till 4 öre.

79%
av allmänheten

SIFO (2020) 1000 svar

- [1] Klareskog et al., Reumatologi. 3:e uppl. Vol 2017. Studentlitteratur AB
- [2] Carlsson et al., IHE rapport 2016:3
- [3] Eriksson et al., Ann Rheum Dis 2015;74(4)
- [4] Jönsen et al., Semin Arthritis Rheum. 2016;45(6)
- [5] Smolen et al., Ann Rheum Dis. 2020;79(6)
- [6] Urowitz et al., J Rheumatol. 2008;35(11)
- [7] Ingvarsson et al., Lupus. 2019;28(12)
- [8] Smith et al., Arthritis Res Ther. 2012;14(2)
- [9] Heijl et al., (2019) RMD Open. 2017;3:e000435
- [10] Avina-Zubieta et al., Ann Rheum Dis. 2012;71(9)

Hopp för framtiden

- Genom att kombinera modern genteknik med registerdata har svenska forskare identifierat flera undergrupper av RA-patienter och kartlagt arv och miljöfaktorer i relation till immunförsvaret. Kunskaperna är viktiga för att kunna utveckla individanpassade och effektiva behandlingar, så kallad precisionsmedicin. (15)
- Vid Sjögrens syndrom angrips främst spottkörtlarna, men även lederna. Under en graviditet kan barnet drabbas av hjärtfel på grund av mammans antikroppar. Forskare vid Karolinska Institutet har i samarbete med barnkardiologer startat ett övervakningsprogram som lett till att dödligheten hos barnen sänkts från över 25% till under 4%. (16)
- Forskare vid Karolinska Institutet och Lunds universitet har kopplat en genvariant, vanlig hos SLE-patienter, till sämre produktion av fria radikaler och mer inflammation. (17) Fyndet förklarar delvis uppkomsten av SLE, vilket kan ge bättre diagnostik och behandling. (18)
- I en storskalig studie av SLE-patienter har forskare vid Uppsala universitet kartlagt hur avläsningen av gener, den så kallade epigenetiken, bidrar. Resultaten kan leda till nya biomarkörer som kan användas vid diagnostik och uppföljning av behandlingar. (19)

- [11] Ljung et al., Ann Rheum Dis. 2016;75(12)
- [12] Olofsson et al., Ann Rheum Dis. 2017;76(7)
- [13] Socialstyrelsen (2020) Läkemedelsförsäljning i Sverige – analys och prognos 2020–2023.
- [14] Eriksson et al., Arthritis Care Res. 2016;68(12)
- [15] Klareskog et al., J Intern Med. 2020;287(5)
- [16] Sonesson et al., Lancet Rheumatol. 2020;2(4)
- [17] Olsson et al., Ann Rheum Dis. 2017;76(9)
- [18] Linge et al., Ann Rheum Dis. 2020;79(2)
- [19] Imgenberg-Kreuz et al., Ann Rheum Dis. 2018;77(5)

Förhoppningen- ett botemedel inom 10–15 år

”Den typiska patienten är en kvinna i 60-årsåldern, men ledgångsreumatism drabbar också yngre och även män”, säger Anca Catrina, professor i reumatologi vid Karolinska Institutet.

Sjukdomen uppstår då immunförsvaret går till attack mot den egna kroppen och skapar en inflammation som utan behandling bryter ner lederna. Det är smärtsamt, handikappande och dessutom lider patienten av en stor trötthet som påverkar hela livet. Orsaken till ledgångsreumatism är ännu inte helt klarlagd, men forskning har visat att både det genetiska arvet och miljöfaktorer som rökning påverkar risken att insjukna.

”Tack vare framgångsrik forskning finns idag flertalet behandlingsalternativ som siktar in sig på olika sjukdomsvägar. Idag vet vi att med en aktiv behandling tidigt och starkt, så ökar chansen till låg sjukdomsaktivitet senare i livet och att man då behöver mindre behandling och till och med kan vara läkemedelsfri”, säger Anca Catrina.

Ledgångsreumatism är obotligt, men tack vare de biomarkörer som kan finnas upp till 15 år innan sjukdomsdebuten, finns hoppet om att förebygga och till och med bota inom räckhåll.

”Mitt intresse för forskning kom i slutet av 90-talet. Då hade

TNF-hämmarna, de första så kallade biologiska läkemedlen anlänt till reumatologiklinikerna, vilket gjorde enorm skillnad för patienterna. Det hände väldigt mycket inom forskningen och jag kände att det här var en resa jag ville vara med på och bidra till”, säger Anca Catrina.

Idag jobbar Anca Catrina och hennes team translationellt med grundforskning och kliniska studier. Fokus är

biomarkörer, så kallade ACPAs, en särskild typ av antikroppar som är viktiga som diagnosverktyg även om deras betydelse

för sjukdomen är oklar.

”Vi tror att ACPAs påverkar nedbrytningen av ben och att de och på så sätt orsakar inflammation i lederna”, säger Anca Catrina. Hon prövar nu om ett läkemedel mot osteoporos kan blockera ledgångsreumatism tidigt i sjukdomsförloppet.

